

В будь якому випадку, весь цей комплекс дій можна назвати або «контроль за вчиненням злочину» або «документування вчинення злочину». Адже в прямому розумінні «контроль за вчиненням злочину» є наданням можливості особі реалізувати свої злочинні наміри (під прихованим наглядом), аби задокументувати її дії та вчасно їх припинити.

Отже документування вчинення злочину щодо якого отримано інформацію про його підготовку за сучасних правових реалій можливе як в межах провадження в ОРС, так і у межах кримінального провадження (у формі контролю за вчиненням злочину відповідно до норм ст. 271 КПК в комплексі з іншими, необхідними для цього НСРД). Як саме це робити залежить від розсуду уповноважених суб'єктів. Але як би вони не вчинили, сторона захисту зможе знайти вагомі підстави аби вимагати не визнавати одержані фактичні дані допустимими доказами. Тому у ст. 214 КПК України необхідно чітко окреслити можливість початку досудового розслідування на підставі внесення до ЄРДР відомостей про підготовку до вчинення кримінального правопорушення. У статті 271 КПК України доцільно детально унормувати поняття та зміст контролю за вчиненням злочину, що складається з негласного документування підготовки і замаху на нього (за допомогою однієї або комплексу НСРД з використанням інсценуванні дій (подій, обстановки), які відповідають злочинному задуму та (або) можуть свідчити про його виконання) та подальшої відкритої фіксації його вчинення (за допомогою слідчих (розшукових) дій). Найбільш ефективного використання пропонованих норм можна очікувати у разі застосування їх суб'єктом, який одночасно поєднує у собі функції ОРД та досудового розслідування (як, приклад підрозділ детективів НАБУ) – з одночасним залученням спеціалізованих (негласних) оперативних підрозділів.

Література

1. Албул С. В. Новий Кримінальний процесуальний кодекс України : руйнування наступальності в оперативно-розшуковій діяльності // Роль та місце ОВС у розбудові демократичної правової держави : Матеріали V Міжнародної науково-практичної конференції (26.04.2013 р., м. Одеса). – Одеса: ОДУВС, 2013. 426 с. С. 334-336.
2. Василичук В. І. Взаємодія оперативних та слідчих підрозділів під час проведення негласних слідчих (розшукових) дій // Актуальні проблеми досудового розслідування: зб тез доповідей IV Всеукр наук практ конф. (Київ, 1 лип 2015 р). К.: Нац акад. внутр. справ, 2015. С. 23-25
3. Лук'янчиков Є. Д., Лук'янчиков Б. Є. Становлення інституту негласних слідчих (розшукових) дій // Криміналістика и судебная экспертиза. 2015. Вып. № 60. С. 147-160
4. Никифорчук Д. Й., Кравченко О. А., Копилов А. М. Проблемні питання проведення оперативно-розшукових заходів та негласних слідчих (розшукових) дій // Науковий вісник НАВС. 2013. № 4. С. 173-180.
5. Погорецький М., Сергеева Д. Матеріали оперативно-розшукової діяльності і кримінально-процесуальні докази: поняття та співвідношення // Вісник Національної академії прокуратури України. 2011. № 1. С. 45-51.
6. Орлов Ю. Ю. Нормативно-правове регулювання оперативно-розшукової діяльності міліції в // Науковий вісник НАВС. 2015. № 2. С. 162–176.
7. Сергеева Д. Б. Щодо класифікації негласних слідчих (розшукових) дій // Вісник кримінального судочинства. 2015. № 2. С. 69-76.
8. Старенький О. С. Проблемні аспекти законодавчої регламентації провадження негласних слідчих (розшукових) дій // Науковий вісник ДДУВС. 2013. № 4. С. 449-455
9. Стацак М. В. Співвідношення понять «оперативно-розшукове забезпечення кримінального провадження» та «оперативно-розшукове супроводження кримінального провадження» // Право і Безпека. 2013. № 4. С. 117-123.
10. Чернявський С. С., Василичук В. І. Аналіз діяльності підрозділів ДСБЕЗ МВС України в умовах нового кримінального процесуального законодавства України // Науковий вісник НАВС. 2015. № 1. С. 208-219.

Домніцак Р. В.,

ад'юнкт докторантури та ад'юнктури ОДУВС

Науковий керівник: Албул С. В., к. ю. н., доцент, Перший проректор ОДУВС

ВЗАЄМОДІЯ ПІДРОЗДІЛІВ КРИМІНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ У ПРОТИДІЇ КОРИСЛИВО-НАСИЛЬНИЦЬКИМ ЗЛОЧИНАМ ВІДНОСНО ІНОЗЕМЦІВ В УКРАЇНІ

Взаємодія – одна з основних філософських категорій, яка відображає процеси впливу різних об'єктів один на одного, їхню взаємну обумовленість та зміну стану або взаємоперехід, а також породження одним об'єктом іншого [2, с. 206]. За різних часів питання окремим питанням внутрішньої та зовнішньої взаємодії підрозділів кримінальної поліції під час протидії злочинам були присвячені роботи С. В. Албула,

А. В. Баб'яка, О. М. Бандурки, В. О. Біляєва, О. І. Галінського, В. П. Захарова, Д. Й. Никифорчука, М. А. Погорецького, О. О. Подобного, М. Б. Саакяна, М. В. Стащак, В. Є. Тарасенка, Р. В. Тарасенка, В. В. Шендрика та інших сучасних науковців. Разом із тим, деякі питання, зокрема стосовно взаємодії під час протидії корисливо-насильницьким злочинам відносно іноземців на сьогодні залишається ще недостатньо дослідженим.

Питання взаємодії органів і підрозділів Національної поліції у протидії злочинам детально регламентовані у законодавчих та відомчих нормативно-правових актах. Так ст. 5 Закону України «Про Національну поліцію», яка має назву «Взаємодія поліції з органами державної влади та органами місцевого самоврядування», чітко закріплює, що поліція у процесі своєї діяльності взаємодіє з органами правопорядку та іншими органами державної влади, а також органами місцевого самоврядування відповідно до закону та інших нормативно-правових актів [5]. Розвиваючи ці положення, у ст. 11 згаданого закону – «Взаємодія з населенням на засадах партнерства», передбачено, що діяльність поліції здійснюється в тісній співпраці та взаємодії з населенням, територіальними громадами та громадськими об'єднаннями на засадах партнерства і спрямована на задоволення їхніх потреб [5].

У свою чергу, Закон України «Про оперативно-розшукову діяльність» у ст. 7 містить припис про те, що підрозділи, які здійснюють оперативно-розшукову діяльність, зобов'язані здійснювати взаємодію між собою та з іншими правоохоронними органами з метою швидкого і повного розкриття злочинів та викриття винних [6].

Інструкція з організації взаємодії органів досудового розслідування з іншими органами та підрозділами Національної поліції України в запобіганні кримінальним правопорушенням, їх виявленні та розслідуванні, затверджена наказом МВС України від 07 липня 2017 р. № 575, закріплює, що основним завданням взаємодії слідчих підрозділів органів Національної поліції України з іншими структурними підрозділами апарату центрального органу управління поліцією, міжрегіональними територіальними органами Національної поліції та їх територіальними (відокремленими) підрозділами, територіальними органами поліції та їх територіальними (відокремленими) підрозділами є запобігання кримінальним правопорушенням, їх виявлення та розслідування, притягнення до встановленої законодавством відповідальності осіб, які їх учинили, відшкодування завданої кримінальними правопорушеннями шкоди, відновлення порушених прав та інтересів фізичних і юридичних осіб [3, с. 2]. Крім цього, в Інструкції вказується, що швидке та повне розслідування і розкриття кримінальних правопорушень досягається шляхом поєднання зусиль усіх органів та підрозділів поліції, забезпечення належного рівня їх взаємодії відповідно до вимог законодавства щодо отримання, збирання, накопичення та використання інформації про осіб, які вчинили кримінальні правопорушення, а також про події і факти, які можуть сприяти їх розслідуванню і розкриттю, що є невід'ємним завданням для всіх працівників поліції. Аналіз положень Інструкції дозволяє виділити декілька основних напрямів взаємодії оперативних підрозділів кримінальної поліції з органами досудового розслідування у протидії злочинам, а саме:

- взаємодія при надходженні до органу поліції заяв і повідомлень про кримінальні правопорушення та реагуванні на них;
- взаємодія при направленні оперативним підрозділом матеріалів за результатами оперативно-розшукової діяльності до слідчого підрозділу;
- взаємодія в межах роботи слідчо-оперативних груп, створених для досудового розслідування кримінальних правопорушень;
- виконання співробітниками оперативного підрозділу письмових доручень про проведення слідчих (розшукових) дій та негласних слідчих (розшукових) дій під час досудового розслідування;
- забезпечення взаємодії при досудовому розслідуванні кримінальних правопорушень;
- забезпечення взаємодії при зупиненні досудового розслідування;
- особливості організації взаємодії при розслідуванні кримінальних правопорушень, учинених проти життя, здоров'я, статевої свободи та статевої недоторканості особи;
- особливості організації взаємодії при розслідуванні дорожньо-транспортних пригод;
- особливості організації взаємодії при розслідуванні кримінальних правопорушень, пов'язаних з незаконним обігом наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів або прекурсорів;
- особливості взаємодії при досудовому розслідуванні кримінальних правопорушень у сфері господарської та службової діяльності;
- особливості організації взаємодії при досудовому розслідуванні кримінальних правопорушень, учинених членами організованих груп та злочинних організацій;
- особливості організації взаємодії при досудовому розслідуванні кримінальних правопорушень за фактами повідомлення про загрозу безпеці громадян, знищення чи пошкодження об'єктів власності;
- організація взаємодії на стадії судового розгляду кримінальних проваджень [1, с. 116; 3, с. 3].

Наступний нормативно-правовий акт, наказ МВС України від 06 липня 2017 р. № 570 «Про організацію діяльності органів досудового розслідування Національної поліції України» також торкається питань

взаємодії слідчих та інших підрозділів, де у розділі 3 одним із основних функцій органів досудового розслідування є організація взаємодії слідчих підрозділів Національної поліції з Генеральною прокуратурою України, регіональними, місцевими прокуратурами, зокрема прокурорами, які здійснюють нагляд за додержанням законів під час проведення досудового розслідування у формі процесуального керівництва досудовим розслідуванням, органами та підрозділами, що здійснюють оперативно-розшукову і судово-експертну діяльність [4]. При цьому обов'язок організовувати та забезпечувати взаємодію підпорядкованих органів досудового розслідування та оперативних підрозділів (кримінальної поліції) ГУНП та міжрегіональних територіальних органів поліції щодо досудового розслідування кримінальних правопорушень з моменту внесення до Єдиного реєстру досудових розслідувань відомостей про їх учинення покладено на начальника слідчого відділу територіального (відокремленого) підрозділу Національної поліції України [4].

Окремі питання стосовно взаємодії підрозділів Національної поліції у протидії злочинам регламентовані Інструкцією «Про організацію проведення негласних слідчих (розшукових) дій та використання їх результатів у кримінальному провадженні», що затверджена наказ Генеральної Прокуратури України, МВС України, СБ України, Міністерства фінансів України, Адміністрації Державної прикордонної служби України, Міністерства юстиції України № 114/1042/516/1199/936/1687/5 від 16 листопада 2012 р. [7]. Інструкція визначає, що слідчий може проводити негласні слідчі (розшукові) дії самостійно, спільно з уповноваженими оперативними підрозділами, залучати до їх проведення інших осіб, а також доручати їх проведення уповноваженим оперативним підрозділам (3.1). Інструкцією також встановлюється порядок надання слідчим доручень оперативним підрозділам на проведення НСРД.

Слід погодитись з твердженням В.Є. Тарасенка в тому, що правову основу взаємодії підрозділів Національної поліції у протидії злочинам становлять відповідні положення Конституції, законів України, підзаконних, міжвідомчих та відомчих нормативних актів МВС України, які регламентують створення та роботу у складі слідчо-оперативних груп при реагуванні на повідомлення про кримінальні правопорушення та в межах кримінальних проваджень за фактами тяжких та особливо тяжких злочинів, використання матеріалів ОРД як підстав для початку досудового розслідування та доказів у кримінальному провадженні, виконання іншими підрозділами доручень слідчих, проведення заходів безпеки учасників кримінального судочинства та й інші взаємини слідчих з працівниками підрозділів Національної поліції на усіх стадіях кримінального процесу [8, с. 16].

Підсумовуючи, слід зазначити, що взаємодія органів і підрозділів Національної поліції України – це регламентована законами, підзаконними та відомчими нормативними актами діяльність, узгоджена за часом, місцем і метою, що здійснюється у межах їхньої компетенції і проявляється у процесуальних та непроцесуальних (організаційних) формах, оснований на відповідних засадах та спрямована на протидію злочинам, зокрема, під час реагування на кримінальні правопорушення, на початку кримінального провадження за матеріалами оперативно-розшукової діяльності, під час досудового розслідування тяжких та особливо тяжких злочинів та в ході судового розгляду матеріалів кримінальних проваджень.

Література

1. Албул С. В. Албул С. В. Основи оперативно-розшукової діяльності / С. В. Албул, С. В. Андрусенко, Р. В. Мукоїда, Д. О. Ноздрін: за заг. ред. С.В. Албула. – Одеса: ОДУВС, 2016. – 270 с.
2. Надибська О. Я. Філософія: навчально-методичний посібник / О. Я. Надибська. – Одеса: ОДУВС, 2009. – 331 с.
3. Про затвердження Інструкції з організації взаємодії органів досудового розслідування з іншими органами та підрозділами Національної поліції України в запобіганні кримінальним правопорушенням, їх виявленні та розслідуванні: наказ МВС України від 07.07.2017 р. № 575.
4. Про затвердження Інструкції з організації діяльності органів досудового розслідування Національної поліції України: наказ МВС України від 06.07.2017 р. № 570.
5. Про Національну поліцію [Електронний ресурс] : Закон України від 02.07.2015 р. № 580-VIII. – Електрон. дан. (1 файл). – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua>. – Назва з екрана.
6. Про оперативно-розшукову діяльність [Електронний ресурс] : закон України від 18.02.1992 р. № 2135-XII із змін., внес. згідно із Законами України : за станом на 19.02.2018 р. – Електрон. дан. (1 файл). – Режим доступу : <http://zakon1.rada.gov.ua>. – Назва з екрана.
7. Про організацію проведення негласних слідчих (розшукових) дій та використання їх результатів у кримінальному провадженні: наказ Генеральної Прокуратури України, МВС України, СБ України, Міністерства фінансів України, Адміністрації Державної прикордонної служби України, Міністерства юстиції України від 16.11.2012 № 114/1042/516/1199/936/1687/5.
8. Тарасенко В.Є. Взаємодія органів досудового розслідування з іншими органами і підрозділами Національної поліції України в запобіганні, виявленні та розслідуванні злочинів: навчальний посібник / В.Є. Тарасенко, Д. В. Головін, О. В. Поліщук. – Одеса: ОДУВС, 2017. – 104 с.